

Programma Studiedag 'Wat is missionair-diaconaal?' op 29-9-17

Locatie: Hydepark te Doorn

10:00 - 10:30 uur	inloop
10:30 - 10:45 uur	welkom, opening en introductie thematiek
10:45 - 11:00 uur	kennismaking in kleine groepjes aan de hand van de vragen: wie is missionair, wie is diaconaal en wie is missionair-diaconaal?
11:00 - 12:00 uur	introductie van 4 casussen (4 x 15 minuten) <ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid bij Platform Kerk en Aardbeving in Groningen, MA Jacobine Gelderloos als projectmedewerker werkzaam bij Ondersteuning Gemeenten - Missionair-diaconale pioniersplek 'De Haven' Kanaleneiland te Utrecht, ds. Marius van Duijn - Missionair-diaconale ondersteuning van gemeenten en predikanten, Jonna van den Berge (verbindend missionair specialist bij Ondersteuning Gemeenten) - Kerk in Actie –Zending, buitenlands perspectief, Feije Duim (Midden-oostenmedewerker van Kerk in Actie)
12:00 - 12:30 uur	Bespreken van de casussen in 4 groepen + opdracht stelling inleveren over het missionair-diaconale karakter van de casus
12:30 - 13:10 uur	Lunch
13:10 - 13:50 uur	Stellingen plenair (de 4 stellingen worden gepresenteerd)
13:50 - 15:30 uur	Reacties op casuïstiek (4 x 15 + 5 minuten voor informatieve vragen) <ul style="list-style-type: none"> - Prof. Dr. Stefan Paas (VU/TUKampen) Onder het gezichtspunt van missionaire modellen. - Prof. Dr. Mechteld Jansen (PThU) Onder het gezichtspunt van getuigenis hier en wereldwijd.
(14:30 – 14.50 uur	Pauze) <ul style="list-style-type: none"> - Drs. Bert Roor (CHE) Onder het gezichtspunt van heilzame presentie. - Prof. Dr. Herman Noordegraaf (PThU) Onder het gezichtspunt van missionair diaconaat.
15:30 - 16:10 uur	Verder doorpraten in 4 groepen, met de casuspresentatoren en de deskundigen, rond casussen en reflectie uitlopend op beantwoording van de vraag 'Wat is missionair-diaconaal?'.
16:10 - 16:30 uur	Inventarisatie van de 4 antwoorden en afronding
16.30 – 17.00 uur	uitloop met hapje en drankje

Aanmelding vóór 14-9-17 bij Gert Veldkamp, secretariaatdiaconaat@protestantsekerk.nl
Deelnemersbijdrage: 25 euro (inclusief koffie, thee, lunch, hapje en drankje en publicatie);
studenten 15 euro.

Locatie: Hydepark te Doorn

Doel van de studiedag: Verheldering van het woordpaar 'missionair-diaconaal'.

Toelichting: De betekenis van het woordpaar 'missionair-diaconaal' is op het moment niet eenduidig. Je zou kunnen spreken van een meerduidigheid. Maar wat is die meerduidigheid dan? Wat zijn de verschillende invullingen van de betekenis ervan? Welk debat is actueel tussen deze invullingen? Is er sprake van meerdere missionair-diaconale modellen en paradigma's en welke dan?

Doelgroep: Predikanten, aankomende predikanten, missionaire en diaconale werkers en mensen werkzaam op missionair-diaconale pioniersplekken en studenten.

Door predikanten en kerkelijk werkers kan aan de studiedag worden deelgenomen in het kader van het studieverlof onder eigen regie binnen de PE en telt de studiedag mee voor 5 uren studiebelasting. Voor de voorwaarden zie <https://www.protestantsekerk.nl/pcte/permanente-educatie/meer-dan-vijf-jaar-ervaring>.

Organisatie: Kerk in Actie-binnenland – Dr. Trinus Hoekstra, diaconaal specialist in samenwerking met Ondersteuning Gemeenten en PThU; betrokken C&F-medewerkers: Berendien Bos en Tom Kolsters van Kerk in Actie; Sanne van Dijk van de PThU.

Ontvangst en registratie van de deelnemers: Gert Veltkamp

Dagvoorzitter: Trinus Hoekstra

Publicatie n.a.v. de dag (bijdragen van sprekers, geformuleerde stellingen en artikelen naar aanleiding van de dag) i.s.m. C&F en Dr. Sake Stoppels

Verdere informatie over de dag verschijnt op www.kerkinactie.nl/missionairdiaconaal .

---

*Hieronder een kort artikel over het thema van de studiedag,
door Trinus Hoekstra, diaconaal specialist bij Kerk in Actie binnenland*

Wat is missionair-diaconaal?

Het lijkt op het eerste gezicht een modieuze trend dat kerken naar buiten treden, missionaire initiatieven ontplooiën. Commentatoren nemen het waar als een beweging die te maken heeft met de afkalving van de gevestigde kerken in de Nederlandse samenleving. Het zou te maken hebben met een verlangen naar restauratie, naar herstel van een gekerstende

samenleving. Maar zou het ook te maken kunnen hebben met de vraag naar waar het in de kerk in de basis oorspronkelijk om gaat? In de Protestantse Kerk in Nederland wordt dat in goed Nederlands aangeduid als 'back to basics'. Wat betekent het in die beweging terug naar de basis dat er naast missionaire initiatieven ook gesproken wordt van missionair-diaconale initiatieven? Wat is dan het getuigende van die initiatieven?

Onwillekeurig roept de duiding door commentatoren van het missionaire elan als een poging tot restauratie en herstel associaties op met het boek 'Hoe God verdween uit Jorwerd' van Geert Mak uit 1996. De pointe van het boek is dat die samenleving van vroeger, waar als het ware een vanzelfsprekend Godsbesef in de lucht hing, definitief voorbij is.

In 2012 werd in Jorwerd met het Nijkleaster een missionaire pioniersplek ingericht. Betekent dit nu dat God terug is in Jorwerd? Geert Mak heeft die vraag in 2014 op uitnodiging van het Nijkleaster beantwoord met de rede 'Verdween God uit Jorwerd?'. Volgens Mak is God misschien nooit weg geweest uit Jorwerd. Het ging hem inderdaad om de kenschetsing van de verdamping van een vanzelfsprekend besef van de aanwezigheid van God. Waar het volgens Mak evenwel nog meer om gaat is dat er een vanzelfsprekend besef van de aanwezigheid van iets anders voor in de plaats is gekomen.

Volgens Mak zijn de illusies van maakbaarheid, meetbaarheid en economische groei de nieuwe geloofsartikelen van onze samenleving gaan vormen. Er wordt gesproken van financiële markten en de arbeidsmarkt die eisen stellen. Onderliggende keuzes lijken er niet te zijn. Het wijst volgens Mak op een samenleving die geen diepere zin meer kent. Een samenleving die als politieke gemeenschap niet meer voor ogen heeft wat de gemeenschappelijke doeleinden zijn anders dan de financieel-economische. In Bijbelse termen is er volgens Mak sprake van de Mammon die regeert.

Mak schetst hiermee de 'geloofsachtergrond' waar tegen missionaire initiatieven opduiken. Het is dus niet alleen secularisatie waar deze initiatieven mee te maken krijgen, maar een samenleving die diep gestempeld is door financieel-economische waarden. De betekenis van missionair-diaconale initiatieven zou weleens kunnen zijn dat ze de vinger leggen op de keerzijde van dergelijke waarden.

Of het nu gaat om kerkelijke aanwezigheid in een achterstandswijk in Kanalenwijk te Utrecht of het Platform Kerk en Aardbeving in Groningen. Het gaat bij dergelijke initiatieven enerzijds om het leggen van de vinger op een kwetsuur in onze samenleving en om het nabij zijn aan en bekrachtigen van mensen in die situaties. Daarmee zijn dergelijke initiatieven anderzijds precies een verwijzing naar de kern van Christelijk geloof. Geloof in Christus die de aanwezigheid van God aanwijst in de 'minsten' en de betrokkenheid op die 'minsten' aanwijst als uitdrukking van geloof in de God aan wie de heerschappij toekomt en de gerechtigheid die daar bij hoort.

Missionair-diaconale initiatieven worden vanwege hun maatschappelijke relevantie vaak breed gewaardeerd in de samenleving. Je zou kunnen zeggen dat ze de kerken daarmee een kans bieden om hun maatschappelijke relevantie te communiceren. De missioloog Stefan Paas stelt hierbij in zijn boek 'Vreemdelingen en priesters' (2015) de vraag of dit een 'kans' of een 'verleiding' is? Het najagen van maatschappelijke relevantie is volgens hem een 'verleiding' wanneer het gaat om het najagen van een vroegere sterke positie. Als 'kans' is het de uitdaging om in het publieke domein de geloofsgrond van dergelijke initiatieven te articuleren. Het is 'evangelisatie' die zich bekommert om de waarden waarbij mensen leven en die onze samenleving richting geven.